

MORITANI SILAAMIN JAMAANE

Daroye- Aaxaaxu-Kiite

Sandigi ti xaliisi nkaara

JAMAANE NAFAXA SINNE 2026

A daronte jamaanen yinmanke Mohamed ould Cheikh El Ghazouani

Losoyindixote, duumante : Anniyen ni na losoyinde fuumunte taga, a ga manankunmu ñaxatindini do na kitera qun maxawasa ku beenu ga xo soxe, tangiye do digiron golliñanfoonu, na haqilantaaxu xerexer-ente yoorindan duumaye

Jamaanen yinmanken xuuto II gondama

Sandigikaananke El Moctar Ould Djay

Faraaxundu kaananko beenu tooren ga da i sinma, na i ro bera, kuudo losoyinden do xaalisi baganden maxawasa : Xaalisi baganden kille, jamanjaagudun kille, kille kapanlenmaaxu jamanduranfo, sagallen kille, ñiiñen faraaxude, kiiten kisinden do kiitinde losoyindun gollanon da, ken banken killen faraaxunde.

Codioro Moussa N'Guenore
Sandigira xalisi nkaara

Moritani da du kini faraaxunde, senbent, jaman xalisinun topitande xuraye kanman kuudo jamaanen golle footinmanten xotonde do nan kafi Jamaanmeenaxa meeragen-mu.

Gelle yeru, tooren wa kitaabe dabarini, a ga da a toxora « jamaanarankaaxun Nafaxa », a ga kafini nafaxanun siganun sanqinde jamon da ti Dowla nafaxa moxoneyen koyinde siine 2025.

Jamaanarankaaxun nafaxa katono naxafan xibaarinden facarini moxoneye ti sefexanne be ga joofene soron su, kuudo na Dowlan nafaxan tinkondi jamon ɗa, na a faamuye newondi do na a tigitinden xa fasonɗuntaaxu.

Ken noxo, na a saxu tanbanlenmaaxu fiiraxote be ga katta kille n°20186039, oktooburu 09 siine 2018, a ga saqa killimoxo gemunde be ga tejana xalisinunkillu (LOLF= X.K). ken kille sigi na jokkindanlenmaaxu beenu ga jamangollaano katta jamon xalisinun topitande.

Xalisin taaxusartin yaa ni.

LOLF= X.F na fiiraxoto beenu ga katta moxogemunde ya koono, jomon nafaxanun yaaxabaganden koroosinde do jamanjaatintinde.

Ku fiiraxoton xawa darone ya gelli fanka yaaxabagandan kaara do killisindan do killikiitikille ba . LOLF= X.K Facarindini noxo be juggaunde moxo ga saqa soron kanma, i ga ma fiiraxoto ku daro.

Siine 2025 jamaanarankan nafaxa xottu kaananko ftanfansindun koyi ! ken do i nuxudufo. Kitaabe ke wa a koyini xadi, Dowlan ga buuru golliñaana kurunban tugaado fanan tugana moxo be.

Jamaanarankaaxun nafaxa, taafillande tejana siine 2025 nafaxan golle, a wa xottu fatanfansini, i ga tejana nafaxa, a ga taxasindini katta losoyindun sikkanu, kun wure ga ni na nafaxa moxogemundi ken do tooren kaanankanfiinu.

Ro Raqqe

Fuube ga xo sikke katta xuraye ma laabaye katta fanka nkorosinde o jamaane faayi jammame nrenmu nafaxa nbangadini siine 2026.

ke kayiti wa fiini fatanfansinin fo laabante ado fo neye :

- Koyinde katta fanka nkaara xalisi beega bakka,
- Ku kitewu gilli minne ti nafaxa ke
- Ku kitewu taxandi moxo katta fiini nga me kaane.

Anniya nga keebe kenni jamaane nrenmu nantinko kuudo ina fiini nfaamu naatu menduni nafaxa ke ga gollini moxoobe.

Nafaxa 2026 aroono killu kurunbo ado tere killu siru : awa jippene xuuto xooro ada tere moxo sire.kenwa koyini xalisi beega bakka aga roono ma ga gnaana keebe xencende na kati dabarini fiini nga rawa xuraana.

Yirigi siine nafaxa noxo xuutoni 108 ado fo kininto 24 kenga koyini o haajunto nga kuube fanka nkaara , fuube ga xo :

- Na senbe ro kiite fo laabante,
- Na sigi do fmanankunmu njiida,
- Na golligna nkaanu sebentindi asuntaxo xaranghe saha ado killu.

Fuube ga xo jamaane nafaxa oga keebe muruunu kenni naxibaaru kini manankumu nda afo neye kuudo seresu ga du a na tu fiini nga moxoobe seretini be ga wutiini na jamaane nrenmu gangu haxili faraxi barani.

Kuudoseresu ga du a naatu jamaane nga tere killu be katta a sikke fo laabante kanma ado xuraye.

Killu nfo siru jamaane nrenmu

1 – Mendi fooni jamaane nafaxa ?

jamaane nafaxa kayiti yaani aga koyini keebe ga bakka ado kitewu siine noxo.

Awa koyini ku kitewu ga gilli noxuni be(sagallu,tonghu ,demandu ado) natu xadi iga roono noxube kuudo na fanka xutoni ndabari anaagni jamaane nrenmu hamini nga iya ku ngani xo : xarankonpo ,jaare kaani,killu, bire moxo ado

2 – Fanka manankunmu gilli minne? (kitewu)

fanka nkitewu ngilli mine yinme :

- Sagallu ndo juutini : fuube ga xo sagallu golligna kaanu kanma ado tonghu jonkoni kafumanto (TVA).
- Jamaane goliran kaani kitewu : asuntaxo munafa murunto gniigne nwure ado ji.
- Demandu jaman falle : sikke katta xalisi nkara odo kappalenmo dagaye kaane
- Kitewu tana ni : asuntaxo jamaane kitewu ado almaani ni.

Xibaare fo naye : keme gode su (100) ga bogu fanka manankunmu agiri sagallu kuya fotana ni iwa gilli ogulu ti falle ado demandu.

3 – Fanka ke manankunmu golliini mendu ? (Golle ti xalisi)

Fanka hirde taxandiini mendu :

- Gollen ga gnaana ti xalisi be : na sigi ti tugaadu, na fanka goliran kaani birandi
- xalisi golli moxo : na manan kunmu ku ro xutoni be gaxo xarankonpo,jaare kaanu, ado killu..
- Killu katta tanbo :ni ituga ado tono beega a kanma..

Na Senbe kini 2026: oga gollini ti xalisi be na sebe ntindi katta xaranghe , saha ado killu anangni jamaane ntere killu kanma .

4 – Fi kurunbo beega nafaxa ke kanma 2026?

- Tere killu xuutoni beega bakka nafaxa ke.
- Ximande soobe katta fi xensente.
- Na senbe ro xuraye katta jamanankaaxu osu wa faamunu xalisi kega gnaana keebe.

5 – Lu tax budget bii daf la soxal yaw askan wi ?

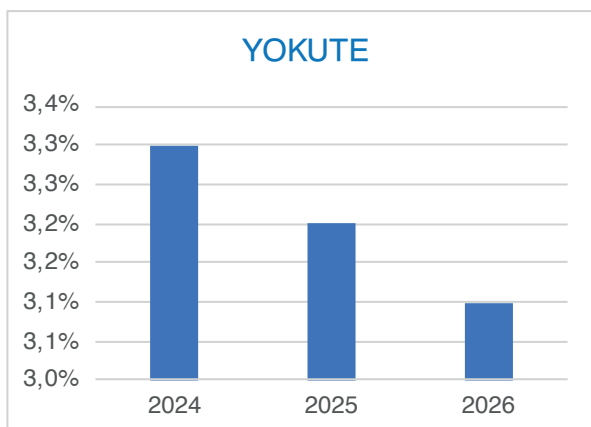
- Ndax dafay wane ni ñuy jëfandikoo sa koppar bi nga joxe ci juuti.
- Daf lay jàppale nga mëna topp ni sémb yi di doxee ci yaw.
- Daf lay may nga jëfandikoo sa yelleef ngir saytu ak bakk ci waxtaan bu ñépp bakk.

wallu koom-koom

1 – Koom-koomu àdduna

- Koom-koomu àdduna bi mingi dundu jamonoy ñàkka wóor ndax sàmm ak coppite ci yaxantu
- Doonte dañu wàññi njëg yi, dàll bi mingi wéy di yomba dagg.
- Xalaatal yokkute ci àdduna bi: dañu ko wara def ci done yiñ am.

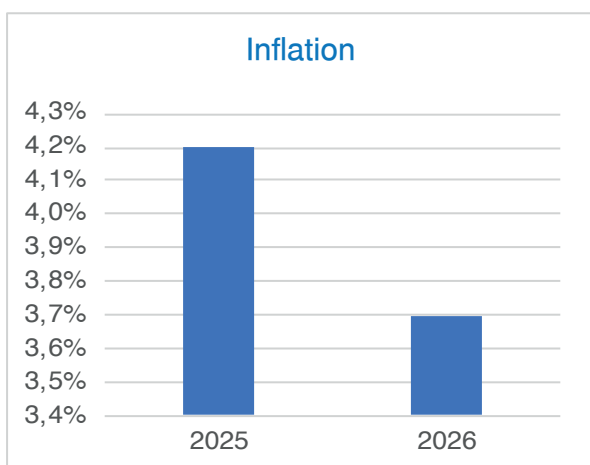
- Yokkateg àdduna

AT	YOKUTE
2024	3,3%
2025	3,2%
2026	3,1%

Koom-koom yu jëm ca kanam yi ñu ngi am yokkute bu yam (~1.5%), waaye koom-koom yu ndaw yi ñoo ëpp 4%.

- Inflation mondiale

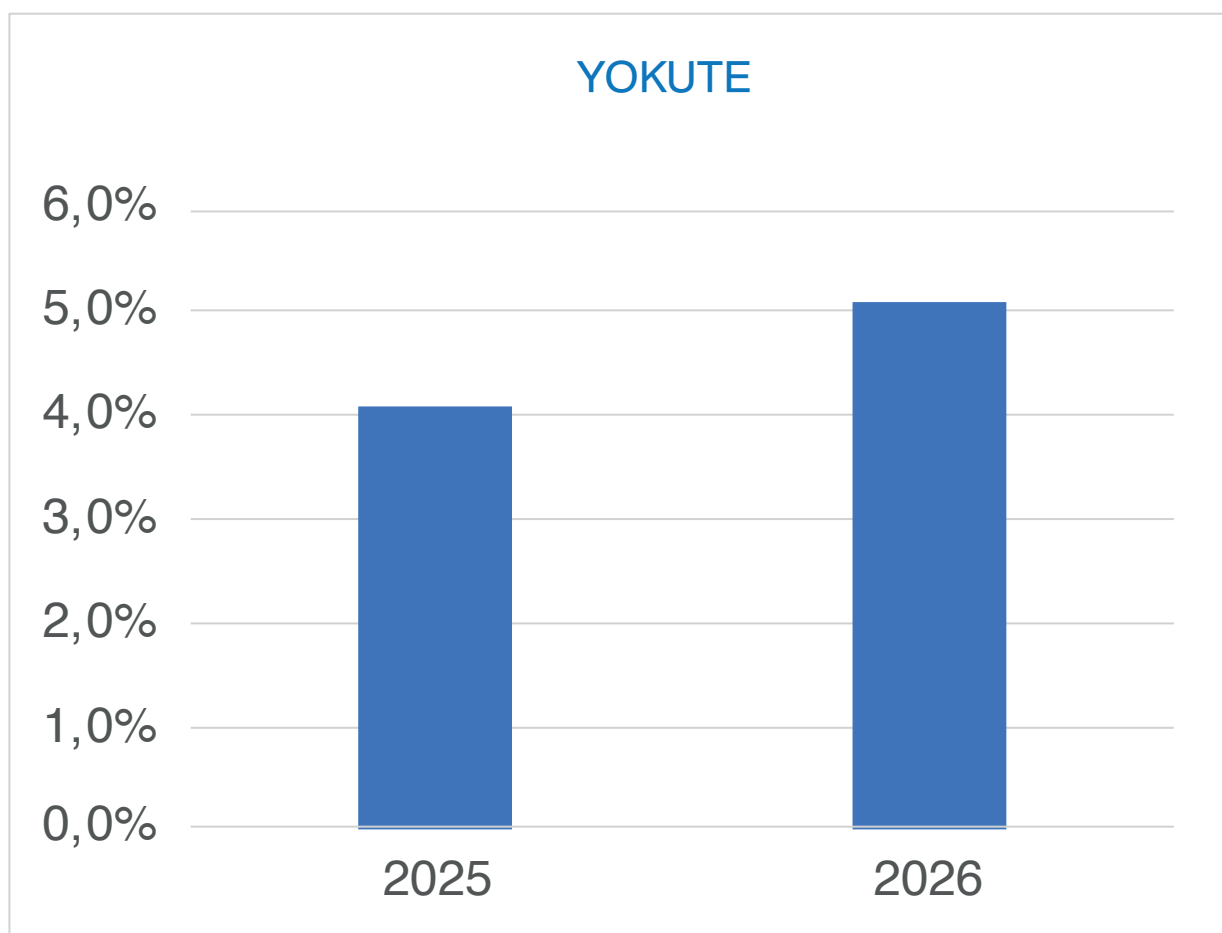

AT	Inflation
2025	4,2%
2026	3,7%

yette bi ñuy jox askan wi: Mbir yi àdduna bi di dundu dañu am njeexital ci njëg yi, ci yaxantu ak ci dugal koppar, waaye mingi gëna jëm ca kanam ndànk-ndànk.

. 2- Koom-koomu réew mi

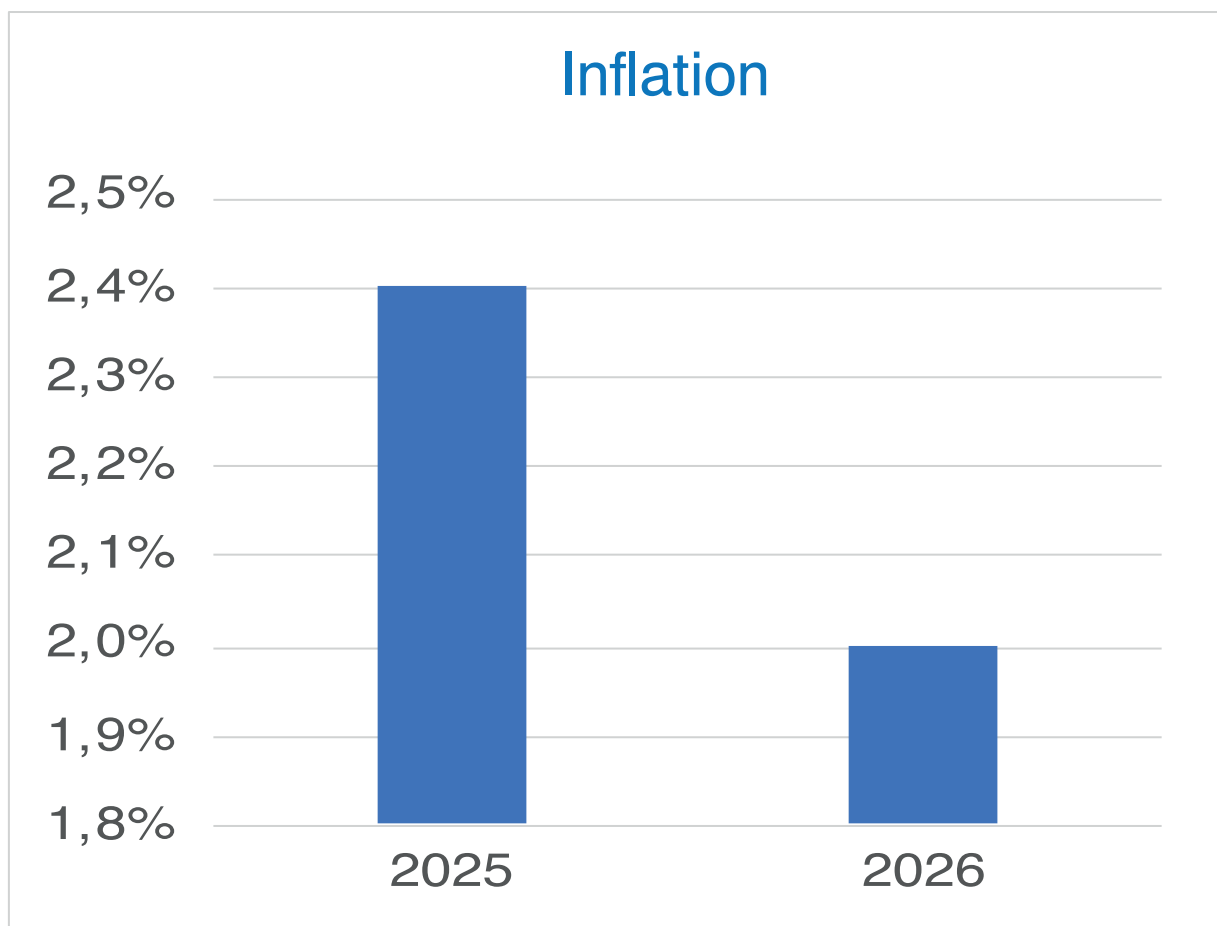
- Yokkateg koom giñ seentu:

AT	YOKUTE
2025	4,1%
2026	5,1%

- Yokkateg li ci diggante 2025–2029:
- Dafa yegg ba 5%, muy lu gëna néew ci at yu wéesu yi ndax liggéeyum wurus ak përem wàññee ku na.
- Sektër yiy waral yokkute :
- Mbay mi, jënd ak jaay, dem ak dikk, liggéey yi dul génne ay suuf
- Tàmbali liggéeyum gaz ak yokk liggéeyam ci liggéeyukaay yu mag yi ak mine yi ci atum 2027

- Inflation bi ci biir réew mi:

AT	Inflation
2025	2,4%
2026	2,0%

- Dafa wàcci joge ci 2,4% ci weeru janvier wàcci ba 1,2% ci weeru août 2025.
- Ñu ngi seentu dàll ci suufu 2% ci njeexite at mi.

- yette bi ñuy jox askan wi: Njëgg yi ñu ngi ci loxo, te yokkute gi mingi gëna gaaw, loolu dafay gëna yokk liggéey, gëna yokk kàttanu jënd.

Njelu réew mi

1 – Fan la kopparu réew mi di jogee?

Tolluwaayu tonoo yiñ am ci 2026 tollu ci lu tollu ci 128,8 milyaar ciy ouguiyas, muy yokkute bu tollu ci 10,1% buñu ko méngale ak 2025. Tablo bi ci suuf dafay wane ni tonoo yiñ am ci 2026 ak ni coppite yi di doxee ci 2025:

Cosaan	Dañuy am koppar (ci milyaar MRU)	Tolluwaayu coppite	Seetlu
Juuti	85,14	11,70%	Yaatalal juuti gi ak digitalise sistem bi
Payoor réew mi (aktiwite, njaay, amande)	32	27,40%	Yokkateg alal ak serwiis yu gëna baax
Payoor yi bawoo ci napp ak mine	15,60	22,88%	Sektëru napp bi daal di tàmbali- waat liggéey bi, gaz bi daal di tàmbali.
Ay saraxe ak ndimbal	7,72	-12,27%	Wàññi dependence ci xalis bu bawoo ci biti

kaddu bi ñuy dink askan wi: Réew mi dafay gëna yéem ci moomeelam, loolu mooy gëna dooleel moom sa bopp ci jël yenn dogal ci réew mi.

2- Njög: Naka lañuy jëfandikoo xalis bi?

Tolluwaayu koppar biñ dugal tollu ci 132,2 milyaar ci ouguiyas, muy yokkute bu tollu ci 10,9% buñu ko méngale ak 2025, muy lu leer ci dugal koppar. Tablo bi ci suuf dafay wane ni koppar bi di doxee ci 2026 ak ni coppite yi di doxee suñu ko méngale ak 2025:

Dëkkuwaay	Dañuy am koppar (ci milyaar MRU)	Tolluwaayu coppite	Seetlu
Jefandiko curanbi (njiitu)	61	8,63%	Xool xalis biy dugg ci liggéey bi
Njög yi ci dugal xalis	62,1	15,92%	Yaatal ay projet de développement
Intere bor yi	5,07	27,58%	Doxal bor yi réew mi yor ci anam wu jaar yoon

kaddu bi ñuy dink askan wi : Dugal xalis ci infrastructure yi ak ci berepu liggeyukay yi mooy gëna am solo ci yokkute ak sos liggéey.

sémb yu mag yi budget bi di fay

sémb yu am solo yu am njeexital ci dundu askan wi:

Sektër	mbebët	Xaalis (ci ay miliyaar MRU)
Ay serwiis yu am solo	Yamale jëfandikoo sarwis yu dëkk bi	7,11
Yokkateg Kapitaal	Yokkute dëkk taax de Nuwasoot (ñaar fase)	2,21
Kuuraŋ	Yaatal sàntaalu kuuraŋ ibrid + reso yu bees	2,16
Wérgu-yaram	Jumtukaay pajum yu bees	1,39
Aar askan wi	Prograamu Takafoul	1,38
Yar	Cheyla" programme + livres	1,1
Liggéey	Alal ci rewmi ak liggeye	0,55
Yoon yi	Lu ëpp 14 projet ci wilaya yu bari	4,42
Ndox ak wàllu wérgi-yaram	Mbeket à kiffa et nouakchott	2,62
	Jàppale ndaw ñi am lijaasa	0,3
Logement	Alal ak liggeye dëkkuway jàngalekat yi	0,6

bataaxal ngir askan wi : mbeketyooyu dañuy fësal li prograamu njiitu réew mi di "Sama bëgg-bëgg ngir réew mi" ci wàllu wérgi-yaram, njàng, liggéey ak infrastructure.

njeextalu limtol bi ci dundu askan wi

1– payoor yi ñuy seentu:

Yokkateg kàttan jënd

Liggéey	Meteo ngir 2026	Motif et analyse
Payoor weer wu nekk	Mbiru koppar stabil ak yokkute bu mëna am	Ak yokkute koom-koom giñ seentu tollu ci 5,1%, liggéey ak xéewali am xalis dina gëna yokk ci wàll yi dul génne ay mine (njaay, dem ak dikk, serwiis). Prograam yu melni "Fonds national pour l'emploi" (550 milion MRU) dañuy wut liggéey.
ndimbal ci xéewal	Kalite serwiis bi ñuy seentu	Lii bokkul ak yokkute ci xalis, waaye dugal xalis bu bari ci wàllum paj (1,4 milyaar MRU ngir jumtukaayi pajum) ak njàng (prograamu "Cheyla" ci 1 milyaar MRU ak imprime téere jàngat ci 100 milion MRU) yokk "màndarga ci nature" ak wàññi xalis bi mëna dem ëlëg.

Tëjteel : Amul yokkute ci xalis ci poos yu askan wi, waaye yokkute ci environmaa bisnees ak dugal xalis ci kapitaalu doomi aadama yi dafa wara jur xalis bu gëna bari ci diir bu gàtt..

2– Jëfandikoo yiñ waajal (jëf yu wuute)

a. Dépense yi mën nañu wàññee ku wala dakkal :

Liggéey	Prévision pour 2026	Modèle ak jàngat
Factures kuurañ	Dakkal wala yokkute ci serwiis bi	Projet biy yokk sàntaalu kuurañ hybrid bi (1,55 milyaar ci MRU) ak ligne kuurañ yi ci sud-est bi (536 milion ciy MRU) seen mébet mooy gëna baaxal joxe gi ak dal gi, suko defee ñu wàññi njëgu generatëri privé yi ak dagg kuurañ bi ci kër yi.
Njëg li ci dem ak dikk	Dafay wàññee ku mën na am ci diggu jamono.	Ay projet yu mag ci wàllu yoon (yoon Tidjikja–Kiffa ci 994 milion, reso Triangle of Hope ci 500 milion, ak defar yooni réew mi ci 300 milion) dina wàññi diiru tukki bi, di naan essence, ak njëgu toppatoo bi.
Njëg li ci ndox ak wàllu wér-gi-yaram	Yokkateg serwiis	Mbebët yiy joxe ndox (Kiffa: 750 milion, Nouakchott: 306 milion) ak projet yiy raxas ndox (600 milion ci Nouakchott) dina ñu gëna baaxal dundu gi, ba noppi wàññi li ñuy jëfandikoo ndox mu seer lool.
Inflation générale	(stabilite ci niveau yu woyof < 2 %)	Wàññee ku inflation ci àdduna bi ak ci réew mi dafay tekki ni dooley jënd du wàññee ku, ba noppi njëgi mbir yi dina ñu wéy di soppeeku.

b. Dépenses susceptibles de subir des pressions à la hausse :

Poste	Prévision pour 2026	Motif et analyse
Juuti ak fere	Yokkateg lu mëna am	Mébet bi ñu am mooy yokk xalis biy dugg ci juuti ci 11,70% (85,1 milyaar ci 76,2 milyaar) loolu dafay wane ni juuti gi dafay gëna yaatu, te dafay yombal ni ñuy jëlee juuti gi. Ngir askan wi, loolu mën na tekki: • juuti gu gëna rëy ci xalis biy dugg wala ci jëflante yu ndaw; • gëna tar ci juuti giñ wara fay ci environmaa bi (114% yokk, yegg ba 2,76 milyaari MRU).
Njög li ci essence ak energie	Ñakka dal gu mëna am	. Yokkateg xalis bi juge ci juuti gi ci produit petrolier yi (liko dalee ci 580 ba 780 milion MRU) mën nañu ko jox ñiy konsome ci njög yu mujj yu gëna kawé, fileek joxe wuñu ndimbal. Tambali defar gaz mën na wàññi jafe-jafe yii ëlëg.
Njög li ñuy fay ngir dundu ci dëkk yu mag yi	Yokkateg serwiis	Yokkateg yenn sectëri. Prograamu jafe-jafe yiñ boole ngir gëna suqali Nouakchott (1,1 milyaar ci MRU) ak gëna suqali infrastructure yi mën na tax ñu yokk luwaas yi ak yenn serwiis yi, ndax environmaa bi gëna baax ci dëkk yi, laaj bi dafay gëna yokk.

Njàngat bu mujj ak xalaat yu am solo ngir askan wi

Njàngat bu mujj ci projet limtol 2026: Baaxna

- Facteur yu baax : Dañuy dakkal njög yi, gëna baaxal serwiis publik yi (wér-gi-yaram, njàng, tabax tali), liggéey yu gëna baax
- Risk ak jafe-jafe : yokkute ci fitnaal juuti, yokkute ci njëgu dundu ci yenn gox yu néew doole yi

Njàngat bu mujj ak xalaat yu am solo ngir askan wi

1. Topp sàrti juuti : Defar sa këyitu xalis te leer ci moom ngir moytu ay daan, ci anam wuy dooleel ak digitalise sistemu juuti
2. Jëfandikoo serwiis publik . Jëfandikool yokkute yi am ci hopitaal yi ak daara yi ngir wàññi xalis bi ngay dugal ci sektër prive.
3. Xool xalis biy dugg ci dëkkuwaay : Sudee dangay luwe ci dëkk bu mag, xalaatal luwaas bi nga mëna yokk, nga méngale sa budget ak loolu.
4. Waajalug diir bu yàgg : Jëfandikool inflation bu dëgër bi ngir mëna def ay pexe ngir denc xalis ak dugal xalis ci diir bu xawa yàgg, rawatina ci wàll yu bees yu melni gaz.
5. Yokkateg limtol : Fexeel am marge bu yomb ci sa budget weer wu nekk suko defee nga mëna ànd ak bépp coppite bu gaaw bu am ci njëg yi wala ci politik yi.

Tëjteele

Limtol 2026 mooy tëral yokkuteg koom gu gëna boole ñépp. Su amee njariñ ci tekki dugal xalis bu mag boobu ñuy dugal ci dundin, mingi aju ci ni ñu leen di jëfandikoo bu baax ak ni ñu leen di doxalee ci anam wu leer.

Moo tax leegi ñu ngi ñaax askan wi ñu xam bu baax politik yooyu, ñu méngale seen doxalin ci wàllu koom-koom, ñu jëfandikoo bu baax xéewal yi budget bi di joxe, ñu waajal seen bopp ci jafe-jafe yi mu mëna jur.

Annexe

Balance bu yaatu bu moomeel ak xalis biy dugg ci 2026
ñu ngi ko tëral ci (MRU):

mandarga	LFR 2025	PLF 2026	Kalpe
Tolluwaayu xalis bi ci budget réew mi (ak xalis biy ñàkk)	119 117 990 000,00	132 180 121 713,72	13 062 131 713,72
Tolluwaayu xalis bi réew mi di am ci bu yaatu bi (te du ci bakk xalis biy ñàkk)	116 955 416 226,00	128 792 575 100,74	11 837 158 874,74
Tolluwaayu benefiis yi ci limtol bu yaatu bi	111 545 416 226,00	124 792 575 100,74	13 247 158 874,74
Payoor yu juuti	76 200 000 000,00	85 142 524 058,36	8 942 524 058,36
Payoor bu amul juuti	25 149 774 500,00	29 430 000 000,00	4 280 225 500,00
Kopp napp	7 810 000 000,00	10 000 000 000,00	2 190 000 000,00
Payor mine	4 885 774 500,00	5 600 000 000,00	714 225 500,00
EPA diwidend ak royalti	7 674 000 000,00	7 230 000 000,00	- 444 000 000,00
Payoor yu bari (Bor yiñ baale, Revenu petrol, Royalties)	4 780 000 000,00	6 600 000 000,00	1 820 000 000,00
Resitu kapitaal	1 395 641 726,00	2 500 000 000,00	1 104 358 274,00
Ay sarax	8 800 000 000,00	7 720 051 042,38	-1 079 948 957,62
ay projet	7 270 000 000,00	6 280 051 042,38	- 989 948 957,62
Ndimbalu budget	1 530 000 000,00	1 440 000 000,00	- 90 000 000,00
Payoor yi bawoo ci kontu yiñ jagleel	5 410 000 000,00	4 000 000 000,00	- 1 410 000 000,00
(-,+) Surplus/déficit	-2 162 573 774,00	-3 387 546 612,98	-1 224 972 838,98
Tolluwaayu jefandiko bu yaatu yi ci budget réew mi Maritime ak	119 117 990 000,00	132 180 121 713,72	13 062 131 713,72

Tolluwaayu xalis biy dugg ci lim toll bu yaatu bi	113 707 990 000,00	128 180 121 713,72	14 472 131 713,72
Jefandiko yi fi nekk	56 153 000 000,00	61 000 000 000,00	4 847 000 000,00
Salaire ak saleer	28 630 000 000,00	31 500 000 000,00	2 870 000 000,00
Toxal yi fi nekk Intere ci bor réew mi	11 023 000 000,00	12 500 000 000,00	1 477 000 000,00
Intere ci bor réew mi	14 000 000 000,00	14 000 000 000,00	-
Bitti	3 980 820 000,00	5 078 600 000,00	1 097 780 000,00
biir	2 746 870 000,00	3 778 600 000,00	1 031 730 000,00
Fo noxo	1 233 950 000,00	1 300 000 000,00	66 050 000,00
Reserwu yuñ boka	2 500 000 000,00	3 000 000 000,00	500 000 000,00
Njëg yi ci jumptukaay yi	53 574 170 000,00	62 101 521 713,72	8 527 351 713,72
Dugal xalis bu bawoo ci biti	10 053 000 000,00	11 767 648 356,16	1 714 648 356,16
Dugal xalis ci biir réew mi	43 521 170 000,00	50 333 873 357,56	6 812 703 357,56
Jefandiko kontu bu amul fenn	5 410 000 000,00	4 000 000 000,00	- 1 410 000 000,00